

INHOUD

#4

Voorwoord Mary Fiers P5

Nominaties P6

Park Meerland – Interview met Hubert
de Boer en Rob van der Velden P8

Credits P2 en P19

DIRK ROOSENBURG PRIJS 2011

Credits Dirk Roosenburgprijs 2011

De Dirk Roosenburgprijs heeft als doel de kwaliteit van de gebouwde omgeving te bevorderen door middel van openbare discussie. De prijs wordt toegekend aan een uitgevoerd project binnen de grenzen van de gemeente Eindhoven. Daarbij telt de kwaliteit van het project zelf, maar ook de bijdrage die het levert aan de beleving, bruikbaarheid en identiteit van de stad. Naast opgeleverde gebouwen kunnen ook civiele werken, ontwerpen voor openbaar groen en pleinen genomineerd en bekroond worden. De organisatie van de prijs is in handen van het Architectuurcentrum Eindhoven samen met de gemeente Eindhoven en de BNA.

Dirk Roosenburg (1887–1962) bouwde in Eindhoven tal van beeldbepalende gebouwen. Hij ontwierp onder meer de Witte Dame, het oude Natlab op Strijp S en het voormalige hoofdkantoor van Philips aan de Emmasingel (Admirant). Ook was hij betrokken bij het ontwerp van de Lichttoren. De Dirk Roosenburgprijs wordt sinds 1989 iedere twee jaar uitgereikt. In 2009 ontvingen zowel de Lichttoren (awg architecten) als de Hangar (diederendirrx architecten) de prijs. Ook wordt iedere keer een publiekprijs toegekend. Deze ging in 2009 naar de Lichttoren.

Nominatiecommissie 2011

Douwe Boonstra architect, namens commissie Ruimtelijk Kwaliteit gemeente Eindhoven

Jochem Groenland architect en docent TU/e, namens TU/e faculteit Bouwkunde

Judith Rossen Bloom vastgoedontwikkeling, namens Architectuurcentrum Eindhoven

Aron Bogers architect Inbo Eindhoven, namens BNA

Arjan uit het Broek stedenbouwkundige gemeente Eindhoven, namens gemeente Eindhoven

René Erven coördinator Architectuurcentrum Eindhoven (secretaris)

Loes Veldpaus promovenda TU/e (verslag)

In totaal heeft de nominatiecommissie 64 projecten beoordeeld.

Jury 2011

Jaap Huisman publicist / hoofdredacteur SMAAK: blad voor rijkshuisvesting

Ronald Rijnen hoofd sector Openbare Ruimte, Verkeer en Milieu, gemeente Eindhoven

Janneke Bierman Henket Bierman Architecten, Architect BNA

Frans Gijsbers voorzitter commissie Ruimtelijke Kwaliteit, gemeente Eindhoven

Pieter van Wesemael directeur/partner Inbo Amsterdam, Hoogleraar TU/e faculteit Bouwkunde

René Erven coördinator Architectuurcentrum Eindhoven (secretaris)

Loes Veldpaus promovenda TU/e (verslag)

UITGAVE STICHTING ARCHITECTUURCENTRUM REGIO EINDHOVEN
TEKSTEN EN REDACTIE LOES VELDPAUS EN RENÉ ERVEN FOTOGRAFIE
ONTWERP ORANJE VORMGEVERS, EINDHOVEN DRUK LECTURIS, EINDHOVEN

Prijs voor park met toekomst

MEERHOVEN IS DE JONGSTE WIJK VAN EINDHOVEN. NIEUW AANGELEGD, MAAR OOK MET HET GROOTSTE AANTAL JONGEREN. MEERHOVEN HEEFT DUS DE TOEKOMST. EEN WIJK OMGEVEN DOOR GROEN ÉN DICHTBIJ DE STAD; MET GOED OPENBAAR VERVOER, SCHOLEN, WINKELS, SPORTVERENIGINGEN, EEN GOLFBAAN EN JACHTHAVEN OM DE HOEK, EN MEER. EEN WIJK MET EEN GROOT GROEN HART TER GROOTTE VAN 100 VOETBALVELDEN IN DE VORM VAN EEN ENGELS LANDSCHAPSPARK.

Na een, soms wat moeizame start, komt de wijk tot bloei en laat haar pracht en kracht zien. Allereerst natuurlijk door de inzet en betrokkenheid van de bewoners van Meerhoven. De Meerhovenaren zijn ondernemend. Er wordt van alles georganiseerd voor en door bewoners. Het dagelijkse leven in Meerhoven krijgt hierdoor een sociaal gezicht.

Meerhoven is ook een wijk met uitzonderlijke architectuur. Twee jaar geleden mocht De Hangar de Dirk Roosenburgprijs in ontvangst nemen en dit jaar waren maar liefst drie projecten in Meerhoven genomineerd voor deze Eindhovense architectuurprijs, met als grote winnaar Park Meerland.

De aanleg van Park Meerland vergt tijd, zorgvuldigheid en is afhankelijk van de 'grillen' van de natuur, maar nadert haar voltooiing. De architecten legden, samen met bewoners, de basis voor dit prachtige park waarna het zeer vakkundig is aangelegd. Het ligt midden in Meerhoven en is voor iedereen zichtbaar en binnen loopafstand bereikbaar waardoor het een mooie verbinding vormt. Het park wordt door alle seizoenen heen al veel gebruikt door de Meerhovenaren. Om te sleeën van een van de heuvels, te skaten, te wandelen, om te genieten van de natuur of tot rust komen bij een kabbelend beekje.

Park Meerland heeft zowel de prijs van de vakjury als de publieksprijs in ontvangst mogen nemen. Twee lofuitingen uit het juryrapport maken me extra trots. De gemeente Eindhoven scoorde hoog op het thema goed opdrachtgeverschap. Het allermooiste compliment gaf de jury aan de bewoners want in samenspraak met de bewoners, architecten, aannemers en opdrachtgever, is het park geworden tot wat het nu is. Nu al een prijs winnen en weten dat het park ieder jaar mooier wordt belooft veel voor de toekomst van Meerhoven. Ik hoop dat de Meerhovenaren, jong en oud, volop gebruik gaan maken van hun gezamenlijke 'voortuin'.

MARY FIERs – WETHOUDER WONEN, WIJKEN, RUIMTE EN BURGERPARTICIPATIE,
GEMEENTE EINDHOVEN

Park Meerland **Legenda**

① **UITZICHTHEUVELS**

PARK-HILL
SPOTTERS-HILL
BREMVALEI

② **WOONTOREN**

MET WATERLELIEVIJVER

③ **STADSBOERDERIJ**

INFOCENTRUM
HEEMTUIN/KRUIDENTUIN 'FRANS FONTAINE'
START ARBORETUM-ROUTE 'FRANS FONTAINE'
KLEINDIEREN WEIDE

④ **GROTE WEIDEN**

HOOLAND
KOEWEIDE
SPEELWEIDE

⑤ **LAAGLAND BEEK**

STROOMVERSNELLING
WASBORD

⑥ **SPEELBASTIONS**

⑦ **VENNEN**

WATERVAL MET GROT
VOGELEILAND

⑧ **RADARHEUVEL**

ORIENTATIETAFEL
'BRON'
'BERGBEEK'

⑨ **CENTRUMVIJVER**

LANGE BRUGGEN

⑩ **NATTE WEIDE**

RETENTIEBEKKEN
VIJZELGEMAAL

⑪ **RHODODENDRONBOS**

BOSBEK
KETTINGBRUG

⑫ **TENNISPARK**

⑬ **NIEUWE RUNDGRAAF**

⑭ **SPORTVELDEN**

⑮ **OUDE RUNDGRAAF**

⑯ **PARKDEEL VELDHOVEN**

Nominaties

NOMINATIE 1 WOONHUIS MEERHOVEN
ONTWERP BEDAUX DE BROUWER ARCHITECTEN BV
 BNA, GOIRLE

Nominatiecommissie 'Deze bijzonder mooie en subtiel vormgegeven villa laat zien hoe particuliere woningbouw ook kan. Het is een perfect georganiseerd ontwerp waarbij binnen en buiten in elkaar overlopen zonder het gevoel dat het je in een vissenkomp leeft. Sterker nog je woont in de tuin. Het is een veelzijdig en beheerst plan met een consequent doorgevoerde detaillering.'

NOMINATIE 2 WOONBLOK 'HOLLANDS LICHT',
 MEERHOVEN
ONTWERP TARRA ARCHITECTUUR & STEDENBOUW,
 DEN BOSCH

Nominatiecommissie 'De zeer strakke randvoorwaarden in combinatie met de vraag om een hoog aantal woningen per hectare leidde uiteindelijk tot dit zeer bijzondere woningbouwproject. En, het is meer geworden dan een goed opgeloste puzzel: het is een complex doch kloppend geheel maar ook simpelweg fraai. Het is elegant en oogt niet massief of kolossaal. Architectonisch is een sterk beeld gecreëerd, dat bedacht lijkt vanuit het silhouet. Daarmee werkt het geheel ook op het stedenbouwkundige schaalniveau.'

NOMINATIE 3 STEDELIJKE VERNIEUWING
 'ROND DE ADMIRANT'
ONTWIKKELAAR ROND DE ADMIRANT C.V.,
 EEN SAMENWERKINGSVERBAND TUSSEN HEIJMANS
 VASTGOED EN NIBC

Nominatiecommissie 'Het belang van deze binnenstedelijke ontwikkeling 'Rond de Admirant' voor Eindhoven valt niet te

ontkennen. Met de toevoeging van een straat en een plein en de omkering van voor- en achterkanten is hier een functionerend stukje nieuwe stad gecreëerd. De kracht zit echter niet zozeer in de individuele projecten, ze zit veeleer in de ruimtelijke kwaliteit die wordt gecreëerd door de verschillende projecten 'Rond de Admirant' samen. Juist het samenspel van bijvoorbeeld de iconische blob en de herbestemming van de bestaande bebouwing maakt het geheel van toegevoegde waarde voor de stad. Ook de subtiel ingerichte openbare ruimte, waarbij het traditionele stoep-straat idee in een nieuwe vorm wordt toegepast, draagt hieraan bij. De ruimtelijke kwaliteit lijkt te worden gegenereerd door een proces waarbij het 'gezamenlijk van de grond krijgen' voorop staat. Dat vindt de nominatiecommissie op zichzelf al waardevol.'

NOMINATIE 4 VERNIEUWING MUZIEKGEBOUW
 EINDHOVEN
ONTWERP VAN EIJK & VAN DER LUBBE, GELDROP,
 PHILIPS AMBIENT EXPERIENCE DESIGN, EINDHOVEN;
 HYPPOS, SOESTERBERG; RAPENBURG PLAZA,
 AMSTERDAM; GERARD HADDERS ONTWERPEN
 SCHIEDAM; VAN AKEN ARCHITECTEN, EINDHOVEN

Nominatiecommissie 'Het herontwerp van de gevel en het interieur van het Muziekgebouw is van publiek belang. Qua ontwerp is het project in zijn geheel zeer geslaagd omdat het van de grote schaal tot op het kleinste detail in samenhang is vormgegeven. Wat het van extra waarde maakt voor Eindhoven is het feit dat met deze ingreep het voormalige bastion in de Heuvelgalerie geslecht wordt. Waar het eerst een gesloten muziekcentrum was, slechts toegankelijk voor de betalende bezoeker, is het nu plots een laagdrempelig, toegankelijke publieke ruimte ter beschikking voor alle bezoekers. Een ware stadslobby.'

NOMINATIE 5 NIEUWBOUW CHRISTIAAN
 HUYGENS COLLEGE LOCATIE OLYMPIA
ONTWERP RAU, AMSTERDAM

Nominatiecommissie 'Dit is een belangrijk project omdat het innovatieve, duurzame ontwikkelingen combineert met een maatschappelijke voorbeeldfunctie voor jongeren. Daarnaast is het ook een beeldvanger voor zowel de buurt als de stad. Als eerste CO₂ neutrale school draagt het project bij aan de uitstraling van Eindhoven als stad van innovatie en techniek. Over de architectonische uitwerking zijn de meningen verdeeld, maar het concept is zeer consequent en geloofwaardig tot in het detail doorgevoerd.'

NOMINATIE 6 WIJKVERNIEUWING
 LAKERLOPEN
ONTWERP BIQ STADSONTWERP, ROTTERDAM;
 MUST STEDENBOUW, AMSTERDAM

Nominatiecommissie 'Dit project laat precies zien waar de hedendaagse woningbouwopgave over gaat, en over zou moeten gaan ook. Het is een succesvolle benadering van de wijkvernieuwingsopgave. Een sociaal en ruimtelijk zwakke wijk wordt aangepakt en geeft oude bewoners een nieuwe plek. Het project laat zien dat de opgave gaat over de juiste combinatie van sociale randvoorwaarden, collectieve plekken en diversiteit in wohntypes. De structuur is krachtig en de architectuur sober en mooi, net als de openbare ruimtes.'

NOMINATIE 7 PARK MEERLAND
ONTWERP ATELIER DUTCH, ALMERE

Nominatiecommissie 'De laatste fase van Park Meerland is nog niet opgeleverd, toch wil de nominatiecommissie met de nominatie nu al de aandacht vragen voor de ruimtelijke kwaliteit van het park en het publieke belang ervan voor Eindhoven. Het park wordt genomineerd inclusief de bruggen (DaF-architecten) en het pompemaal (Van Helmond|Zuidam architecten). Het park in zijn geheel is indrukwekkend en enorm van omvang. Gezamenlijk vormen de projecten een uniek ontwerp dat een grote meerwaarde oplevert voor de VINEX-locatie Meerhoven. Het plan verbindt de woongebieden eromheen. Er wordt al volop gerecreëerd door bewoners en bezoekers. De opportunistische en strategische manier waarop het ontwerp voor het park mee beweegt met de ideeën over VINEX is sterk.'

NOMINATIE 8 PIET HEIN EEK,
 HERBESTEMMING GEBOUW RK, STRIJP R
ONTWERP EN UITVOERING EEK & RUIJGROK,
 EINDHOVEN

Nominatiecommissie 'Een ware pionier. Door risico te nemen hebben Eek & Ruijgrok hier een zeer bijzonder project neer gezet waar de designwereld niet omheen kan. Het is een lichtend voorbeeld van slagkracht en ondernemerschap en een belangrijke impuls voor de ontwikkeling van Strijp R als energiek stadsdeel. De combinatie van cultureel en commercieel programma maakt het project een publiekstrekker tot ver buiten Eindhoven. Tegelijkertijd biedt Piet Hein Eek kansen aan jonge ontwerpers, maakt het Eindhoven als designstad nog aantrekkelijker en wordt, niet in de laatste plaats, een stukje vergane glorie van Eindhoven teruggegeven aan de bewoners.'

Park Meerland *wint...*

Interview met Hubert de Boer en Rob van der Velden

HET ONTSTAAN VAN PARK MEERLAND GAAT TERUG TOT 1995. TOEN WON HET ONTWERP-BUREAU TEUN KOOLHAAS ASSOCIATES, TEGENWOORDIG ATELIER DUTCH, DE PRIJSVRAAG VOOR HET ONTWERP VAN DE EINDHOVENSE VINEX MEERHOVEN. DEZE 'NIEUWE STAD,' ZOALS OMSCHREVEN IN DE PRIJSVRAAGTOELICHTING, BEVATTE EEN AMBITIEUS PROGRAMMA MET WONINGEN, BEDRIJVEN, WINKELS, SCHOLEN, SOCIAAL-CULTURELE VOORZIENINGEN EN ... VEEL GROEN EN WATER. ER IS GEDURENDE DE ONTWIKKELING VAN MEERHOVEN VEEL VERANDERD EN AANGEPAST. ECHTER, OP DE 60 HECTARE RECREATIEF GROEN IS NOOIT BEZUINIGD. 'DAT ALLEEN DAT AL MAAKT MEERHOVEN EEN UNIEKE VINEX', ALDUS HUBERT DE BOER, LANDSCHAPSARCHITECT EN VOORMALIG PARTNER VAN TEUN KOOLHAAS ASSOCIATES.

Maandag 30 mei 2011 was een snikhete dag. Het was de dag dat de jury van de Dirk Roosenburgprijs alle genomineerde projecten bezocht. 's Middags, toen de thermometer 30 graden aangaf, was Park Meerland aan de beurt. De jury maakte er, samen Marcel van Meel, projectleider van Park Meerland, namens de gemeente Eindhoven, een wandeling die eindigde op de uitkijkheuvel. Hier genoot iedereen van het omringde landschap en een briesje dat voor een beetje verkoeling zorgde. Het park imponeerde de juryleden. →

De jury van de Dirk Roosenburgprijs wandelt rustig door Park Meerland, gewapend met een paraplu die nu even dienstdoet als parasol.

In het juryrapport over Park Meerland schrijft de jury later: 'Als groene lob past het in de structuur van Eindhoven. De situering is tegelijkertijd strategisch in de Vinex-wijk Meerhoven. Daardoor werkt het park verbindend en is het een belangrijke ontmoetingsplek. Het park wordt nu al volop gebruikt. De opzet biedt een forum met kamers, daardoor blijft het ondanks zijn schaal een overzichtelijk park. Het ontwerp is niet bij uitstek modern, eerder romantisch landschappelijk, maar wel uiterst zorgvuldig en beheerst. De jury noemt het een subliem park, het is jong en toch al doorleeft. Dit komt mede door de vanzelfsprekende en onnadrukkelijke mix van bestaand groen met nieuwe elementen. De niet ingevulde vlaktes geven het iets robuust, iets rauws, maar tegelijkertijd is het op momenten liefelijk en gedetailleerd. De aandacht voor het ontwerp van de bruggen en het pompgemaal dragen hier sterk aan bij. Het geheel prikkelt de fantasie. Het doet de jury ook goed te zien dat het ontwerp voor het park op verschillende plekken is aangepast aan de wensen van de bewoners zonder dat het aan ontwerp kwaliteit heeft ingeboet. Een park als Meerland is misschien niet de opgave van de toekomst, het is wel een zeer relevant en waardevol project voor de toekomst.' En dus won Park Meerland de Dirk Roosenburgprijs 2011.

BRUGGEN MARKEREN DE KRUISPUNTEN VAN DE MEANDERENDE ROUTES EN WATERPARTIJEN DIE HET LANDSCHAPSPARK ZIJN PITTORESKE KARAKTER GEVEN. DE BRUGGEN EN DE STEIGER ZIJN ONTWORPEN DOOR DAF-ARCHITECTEN. HET ROTTERDAMSE ARCHITECTENBUREAU WERD DOOR DAAN BAKKER SAMEN MET CATHERINE VISSER EN PAUL VAN DER VOORT IN 1996 OPGERICHT. SINDS DAT JAAR REALISEERDE HET BUREAU TAL VAN UITEENLOPENDE PROJECTEN WAARONDER WONINGEN, PUBLIEKE GEBOUWEN EN ONTWERPEN VOOR TENTOONSTELLINGEN. MET HET ONTWIKKELEN VAN BRUGGEN HAD DAF-ARCHITECTEN AL ERVARING OPGEDAAN IN ROTTERDAM. HIER ONTWIERP HET BUREAU 42 BRUGGEN VOOR PARK ZESTIENHOVEN.

FOTO © DAF ARCHITECTEN

'Het ontstaan van Park Meerland kan niet los gezien worden van de ontwikkeling van de uitbreidingslocatie Meerhoven', vertelt Rob van der Velden stedenbouwkundige en directeur van Atelier Dutch. 'De Vierde Nota Ruimtelijke Ordening Extra (Vinex) van het Ministerie VROM uit 1991 bevatte uitgangspunten voor de bouw van nieuwe woningbouwlocaties voor de periode vanaf januari 1995. In Eindhoven kwam een voormalig militair terrein beschikbaar ten zuiden van de luchthaven. De gemeente schreef een prijsvraag uit die Teun Koolhaas Associates won.' →

Prijsvraag ontwerp Meerhoven,
Teun Koolhaas Associates 1995

Verskillende buurt –
verschillende morfologie

Ontwerpschets Park Meerland,
Hubert de Boer 2000

Het bureau Teun Koolhaas Associates tekende met groot succes enkele plannen voor de zogenaamde Vinex-wijken. Naast Meerhoven komen onder meer de ontwerpen van Vinexen bij Den Bosch, Ypenburg, IJsselstein en Zoetermeer van de tekentafels van dit bureau. In 1985 richtte Koolhaas zijn bureau op samen met zijn toenmalige partners Freek Riem, Leo Nederlof en Hubert de Boer. Het bureau was onder meer verantwoordelijk voor het ontwerp van het masterplan van de Kop van Zuid in Rotterdam. Toen Koolhaas in 2002 ernstig ziek werd, hebben in 2003 architecten Leo Nederlof en Elmar Egert en stedenbouwkundigen Freek Riem en Rob van der Velden het bureau voortgezet onder de nieuwe naam Atelier Dutch. Op het kantoor van Atelier Dutch laten Hubert de Boer en Rob van der Velden de originele plannen voor Meerhoven zien. Deze ‘nieuwe stad’ bestaat uit een verbindingsas, parallel aan het Beatrixkanaal, met hieraan verbonden een drietal functionele, rechthoekige ‘banden’. Een band voor bedrijven, meteen ten zuiden van Eindhoven Airport, en twee banden met woonmilieus. Tussen deze banden ligt een bos- en natuurband, waar in het oorspronkelijk landschap nog herkenbaar is, en een park- en waterband. ‘De waterplas van 40 hectare in deze park- en waterband heette Meerwater’, vertelt De Boer. ‘En, toen we na de ramp met het Herculesvliegtuig het water uit de plannen moesten halen, omdat dat te veel vogels zou aantrekken, bedacht ik de naam Meerland’, waarmee de oorspong van de naam van het park is toegelicht. De Boer onderstreept tegelijkertijd dat hij zich vanaf dat moment hard heeft gemaakt voor het handhaven van dat groen: ‘Het was natuurlijk verleidelijk om die dure hectares grond te gaan bebouwen. Ik ben blij dat de gemeente het belang van die groene long voor de wijk heeft ingezien. Dat alleen dat al maakt Meerhoven een unieke Vinex.’ ➔

*‘Miljoenen kuubs grond verzet, schitterende water-
bouwkundige werken met stromend water, 14 stuks
bruggen en ontzettend veel groen. Met architecten,
maar zeker ook met de goede ideeën van de aannemers
en de bewoners een mooi resultaat neer zetten.
Mensen kunnen het park al echt beleven en kunnen
niet wachten tot het af is. Het gras kan zich net
ontkiemen of de Meerhovenaren gaan vliegeren,
trimmen, de hond uit laten en dat is mooi om te zien.
Het stromend water leeft. Het is toch geweldig om
kinderen met stromend water te zien spelen. Iets maken
wat direct gebruikt en ook zeker gewaardeerd wordt,
geeft ontzettend veel voldoening.’*

MARCEL VAN MEEL PROJECTLEIDER PARK
MEERLAND, GEMEENTE EINDHOVEN,
AUGUSTUS 2011

▼ Opzet Park Meerland

DE UITEENLOPENDE **LIGGERS** ZIJN ZO ONTWERPEN DAT DAAR WAAR DE SPANNINGEN EN BELASTING HET GROOTST ZIJN MEER KRUISENDE ELEMENTEN ZIJN TOEGEPAST. DIT LEVERT EEN BEELD OP VAN EEN FIJNMAZIG RASTER MET EEN LICHT VARIËREND PATROON. HIERBIJ LIJKT NIET ALLEEN DE CONSTRUCTIEVE LOGICA VOOROP TE STAAN, MAAR TEGELIJKERTIJD DE ESTHETISCHE. DE VERSCHILLENDE DIAGONALEN ZIJN GESPANNEN TUSSEN BOVEN- EN ONDER-REGEL EN KRUISEN ELKAAR ALS IN EEN WEEFSEL ZODAT HET AANTAL LASSEN BEPERKT BLIJFT. WAAR NODIG GROEIT HET RASTER UIT TOT TUSSENSTEUNPUNTEN. TUSSEN DE VAKWERKLIGGERS HANGT EEN LICHT BRUGDEK, UITGEVOERD ALS STAAL-BETONVLOER. OOK ZIJN ER EEN HANGBRUG EN EEN LOOPPLANKVARIANT ALS AVONTUREN-BRUGGEN IN PARK MEERLAND TOEGEPAST. IN DE BOVENREGEL VAN DE VAKWERKLIGGERS IS DE VERLICHTING OPGENOMEN. IN HET RITME VAN DE DIAGONALEN ZIJN LED-ARMATUREN VERSPRINGEND GEPLAATST. ZO WORDT ZOWEL VOLDAAN AAN DE VEREISTE VERLICHTINGSVOORSCHRIFTEN ALS OP EEN SUBTIELE MANIER HET RITME VAN DE BRUGGEN GEACCENTUEERD.

DE BRUGGEN VOOR PARK MEERHOVEN ZIJN ZEER VERSCHILLEND IN FUNCTIE, LENGTE EN BELASTING. ZE VARIËREN IN LENGTE VAN 9 TOT 112 METER. NAAST VOETGANGERSBRUGGEN EN TWEE 'AVONTURENBRUGGEN' ZIJN ER OOK EEN PAAR BRUGGEN VOOR ZWAARDER VERKEER BESTEMD. OOK EEN GROTE GEBOGEN STEIGER IS ONDERDEEL VAN DE FAMILIE. DAF-ARCHITECTEN WON IN SAMENWERKING MET ABT-WEST IN 2008 DE MEERVOUDIGE OPDRACHT VOOR HET ONTWERP VAN DE BRUGGEN. CONSTRUCTIEF IS DE LEUNING GEBASEERD OP DE FIJNM AZIGE CONSTRUCTIE VAN DE TRALIELIGGER. EEN EXPRESSIEVE LEUNING DIE DE BRUG LETTERLIJK ÉN FIGUURLIJK DRAAGT WAS HET UITGANGSPUNT BIJ HET ONTWERP. CONSTRUCTIEF IS DE LEUNING GEBASEERD OP DE FIJNM AZIGE CONSTRUCTIE VAN DE TRALIELIGGER. EEN ONTWERPPRINCIPE WAARMEE IN DE 19E-EEUW DIVERSE SPOORBRUGGEN WERDEN GEBOUWD. DE BRUGGEN KRIJGEN ZO EEN ZEKER RUSTIEK KARAKTER DAT PAST BIJ PARK MEERLAND.

Toch lijkt de plattegrond van het huidige Meerhoven en Park Meerland in niets meer op de oorspronkelijke plannen. Dat wil Rob van der Velden wel nuanceren: 'De hoofdvorm is wellicht losgelaten, maar een aantal onderliggende ontwerpprincipes is wel degelijk gehandhaafd. Zoals het uitbuiten van contrasten; nat-droog; hard-zacht; hoog-laag. Er is bijvoorbeeld nog steeds een duidelijk contrast voelbaar tussen de harde woonmilieus en het zachte groen. Dit uitbuiten van contrasten is een thema dat consequent is doorgevoerd. Ook is het oude onderliggende landschap nog voelbaar in de huidige plattegrond. De oorspronkelijke hoofdopzet was in veel opzichten ook erg conceptueel, te academisch, en botste met de bestaande bouwcultuur en de opvattingen van het lokale bestuur. Een proces van kritisch "fine tunen" van het ontwerp en herformuleren van uitgangspunten is altijd onvermijdelijk.'

Het masterplan van Meerhoven bestaat uit de bedrijvenzone Flight Forum en Park Forum, en vijf 'woonwijken': Zandrijk; Bosrijk; Grasrijk; Waterrijk en Meerrijk. Deze grenzen aan een grote groene zone: Park Meerland. 'Tijdens een aantal workshops hebben we gekeken naar vormtypologieën voor de verschillende wijken. We hebben gezocht naar eenheid in de wijk, maar toch ook met een prettige variatie', vertelt Van der Velden. Hij gebruikt de Smartie-metafoer om uit te leggen wat hij bedoelt: 'Als je alle Smarties door elkaar mixt krijg je een kleurig geheel, maar als je de Smarties op kleur sorteert en bij elkaar groepeer, krijg je daadwerkelijk wijken met een eigen signatuur: een eigen kleur.' ➔

'Eenmaal in mijn geliefde Park Meerland aangekomen blijken ook de kikkers wakker te zijn. Ze kwaken me luid tegemoet. Verderop kom ik, naast de vele huppelende konijnen, ook nog een kievit en een fazant tegen. En een musje op een hek. De geur van ontwakend groen maakt me stiekem gelukkig, het doet me denken aan de vakanties die we vroeger, toen ik kind was, op de camping doorbrachten.'

LIANNE VAN OOIJ

WWW.EINDHOVEN.DICHTBIJ.NL

JUNI 2011

‘Wij wilden als gemeente vooral veel terugzien van duurzaamheid, publieke functies en gebruiksvriendelijkheid. Het moest geen kijkpark worden. Een speciale klankbordgroep wilde er ook dieren in hebben. Daarom grazen er nu koeien, Lakenvelders. Eindhovenaren hebben het park al volop ontdekt. Er is al een skategroep en bij mooi weer is het er erg druk. Het park voldoet zonder meer.’

MARY FIERS

WETHOUDER GEMEENTE EINDHOVEN

WWW.CASLA

JUNI 2011, .NL

vormt met de aanliggende, qua architectuur moderne, wijken. Dit uitbuiten, of beter gezegd, het opzoeken van contrasten is een structureel ontwerpuitgangspunt. Een park moet overdrijven zodat betekenissen duidelijk worden.’ De inrichting van Park Meerland laat die contrasten goed zien. Er zijn open weiden tegenover dichte boomgroepen; hoge heuvels tegenover een laag en drassig beeklandschap. Strak gemaaide speelweiden tegenover verruigde grasvlakken en een oeverwaluwwand. Over zijn inspiraties vertelt De Boer: ‘Ik heb in mijn jeugd in Eindhoven gewoond, en ken de Eindhovense parken goed. Deze vormden belangrijke referenties: de Karpendonkse plas; het beeklandschap van de Dommel; het landschappelijke Philips De Jonghpark met zijn rhododendrons die ook in Meerland zijn toegepast, het stadswandelpark met de subtiele integratie van kunst en groen. Maar we hebben ook goed gekeken naar het Kempische landschap waarin agrarische cultuurlandschappen samengaan met ruige natuur, Park Sonsbeek in Arnhem waarin grote open ruimten worden gecombineerd met bos en de Engelse landschapsarchitectuur, bijvoorbeeld landschapstuinen van Stowe en landgoed Blenheim.’ ➔

Zandrijk is opgebouwd volgens een strak gridpatroon. Bij Bosrijk wordt de hoofdstructuur gevormd door de bestaande bomen en open groene ruimten. Waterrijk kent een opzet met stedelijke kamers aan een avenue, aangevuld met ‘landschappelijke’ kamers. Bij Grasrijk is er een neutraal raster gelegd over het landschap waarin natuurlijke lijnen aanwezig zijn. Het grid wordt verbijzonderd door de integratie van oude bewoningslinten, bosjes, de beek en boerderijen. Meerrijk dat naast de Hangar wordt gerealiseerd, is het hoogstedelijke hart van Meerhoven. Het heeft een centrumfunctie waarin wonen, winkelen en andere voorzieningen worden gecombineerd.

Park Meerland bindt deze vijf wijken. De wijken zijn zo opgezet en gepositieerd dat het park er altijd vlak bij is. De Boer: ‘In de conceptfase is ervoor gekozen om een landschapspark te maken dat een interessant contrast

DOOR EEN KUNSTMATIG GECREËRD HOOGTEVERSCHIL WORDT **STROMEND WATER** EEN ATTRACTIEF EN EDUCATIEF ONDERDEEL VAN PARK MEERLAND. EEN POMPGEMAAL, ONTWERPEN DOOR VAN HELMOND | ZUIDAM ARCHITECTEN BRENGT HET WATER NAAR EEN HOGER NIVEAU. OOK TEKEND HET BUREAU EEN WATERVAL MET ONDERDOORLOOP EN VLEERMUISGROT MET BRUG VOOR MINDERVALIDE RECREANTEN. HARRIE VAN HELMOND EN MARLIES ZUIDAM ZIJN SINDS 2003 DE DRIJVENDE KRACHTEN ACHTER HET EINDHOVENSE BUREAU. TWEE JAAR GELEDEN WIST VAN HELMOND | ZUIDAM ARCHITECTEN, MET EEN ONTWERP VOOR EEN WONINGUITBREIDING, OOK AL EEN NOMINATIE VOOR DE DIRK ROOSENBURGPRIJS IN DE WACHT TE SLEPEN. ANDERE BEKENDE ONTWERPEN ZIJN ONDER MEER DE HERONTWIKKELING EN RESTAURATIE VAN HET KLOKGEBOUW EN DE INRICHTING VAN HET INWONERSPLEIN VAN DE GEMEENTE EINDHOVEN.

ARCHITECTUUR MOET IN DE OGEN VAN VAN HELMOND | ZUIDAM ARCHITECTEN DE GEBRUIKER VOORAL EEN RUSTPLEK BIEDEN. DIE OPVATTING IS LEESBAAR IN DE VORMGEVING VAN HET POMPGEMAAL: EEN SOBER, KUBUSVORMIG VOLUME UITGEVOERD IN CORTENSTAAL DAT PRACHTIG IS INGEBED IN DE GLOOIENDE OMGEVING. BELANGRIJK KENMERK VAN DEZE STAALSOORT IS DE ROESTBRUINE KLEUR EN DE STAALSAMENSTELLING DIE ER VOOR ZORGT DAT HET NIET DOORROEST. HIERDOOR WORDT DE OXIDATIE STERK VERTRAAGD. HET GEMAAL BRENGT VANUIT HET LAAGSTE NIVEAU WATER OMHOOG DAT VERVOLGENS VIA EEN WATERVAL NAAR EEN MIDDENNIVEAU STROOMT EN VIA EEN NATUURLIJK VORMGEGEVEN TRAJECT WEER TERUG NAAR HET LAGE VEN. EEN VLEERMUISGROT MAAKT DEEL UIT VAN HET WATERTRAJECT. ACHTER HET VALLENDE WATER IS EEN SCHUIL-KIJKGROT, GEÏN-SPIREERD OP DE WATERVAL IN PARK SONSBEK IN ARNHEM. DE TOEGEVOEGDE BRUG IS EVENALS HET GEMAAL UITGEVOERD IN CORTENSTAAL.

HET **POMPGEMAAL** IS DUIDELIJK AANWEZIG, MAAR DRINGT ZICH NIET OP. PAS BIJ NADERE BESCHOUWING WORDEN DE UITGEKIENDE ONTWERPDETAILS ZICHTBAAR. DE LUCHTINLAAT, IN DE VORM VAN EEN AFGESCHUINDE CILINDER, MARKEERT DE DEURINGANG. EEN WIGVORMIG, OVERHELLEND DAKLEMENT FUNCTIONEERT ALS OVERLOOP DAT REGENWATER AFVOERT EN OP DE GEPERFOREERDE KAP VAN DE WATERSCHROEF LAAT VALLEN. DE DECORATIEVE PERFORATIE VAN DE WANDEN VERWIJZEN NAAR NATUURLIJKE WATERSITUATIES. HET BORDES VAN DE POMP-INSTALLATIE FUNGEERT LETTERLIJK ALS RUSTPLEK. HIER HEERST IN COMBINATIE MET HET ZOEMENDE GELUID VAN DE SCHROEF, HET KLETTERENDE WATER EN HET UITZICHT OP DE GECREËERDE NATUUR, EEN HAAST ‘MEDITATIEVE’ SFEER. WANNEER HET DONKER IS DRINGT HET KUNSTLICHT DOOR DE PERFORATIE NAAR BUITEN. HET GEBOUWTJE WERKT DAN ALS EEN LICHTORNAMENT.

FOTO © MICHAEL VAN OOSTEN

Het park is zo geënceneerd dat er zicht is over lange lijnen met een grote open maat bij de weiden. Tegelijkertijd is er intimiteit door de bestaande boomgroepen in te zetten en te combineren met hoogteverschillen van een nieuw gemaakt heuvelslandschap. Zo ontstaat een gevoel van ruimte en openheid met een ‘menselijke maat’. De groene structuren van het park ‘aderen’ door in de woonbuurten en versmelten hier met het buurtgroen. Net als in Engelse landschapsparken is een uitgebreid padennetwerk gekoppeld aan wandeldoelen: theehuizen of follies. In Park Meerland zijn dit moderne elementen: een gemaal, speelplekken, uitkijkpunten, steigers. De bruggen verbijzonderen de kruispunten van de meanderende wandelroutes en waterpartijen. Deze bijzondere plekken zijn ontworpen door DaF-architecten en Van Helmond | Zuidam architecten. Van der Velden: ‘In eerste instantie waren we een beetje teleurgesteld dat we zelf niet de opdracht kregen. Maar ik vind het goed dat een jong en een lokaal bureau de kans hebben gekregen een modern ontwerp te maken. Het past bij het hoofdthema van het park: het uitbuiten van verschillen. De bruggen van DaF-architecten en het gemaal en vleermuisgrot van Van Helmond | Zuidam zijn eigenzinnig en modern.’ De Boer vult dat aan: ‘Het zijn de juwelen in een setting. Beide kunnen niet zonder elkaar.’ ➔

‘De waterval waar je onder door kan, de stenen waar je over het water kan en de heuvel met beek zijn topplers! Heerlijk robuust en ook verfijnd! Echte bonbons in het landschap.’

ROB ABEN

ZELFSTANDIG LANDSCHAPSARCHITECT

OVER PARK MEERLAND, AUGUSTUS 2011

Dat de jury het park als ‘romantisch landschappelijk’ karakteriseert ziet De Boer niet als kritiek. ‘Nee, dat is ook de opzet. Toen we met het park aan de slag gingen stond de vakmedia vol met strakke parkontwerpen, à la Parc de la Villette van Bernard Tschumi. Een bij uitstek architectonisch park, met strakke assen en opmerkelijke artefacten. Maar de kern van het vak landschapsarchitectuur gaat mijns inziens over begrippen als ‘aanplanten’ en ‘groeien’. Die middelen hebben we in Meerland ingezet. Een van de grote genoegens van het park vind ik de Lakenvelder-koeien die er in het weiland grazen.’

‘Bij dit soort ontwerpen moet je je niet door de waan van de dag laten leiden, door wat nu trendy is’, voegt Van der Velden daar aan toe. ‘Mij gaat het erom dat zo’n park toekomstwaarde heeft, duurzaam is, een tijdloze schoonheid heeft. Mensen moeten het niet alleen nu mooi vinden, maar over 10, 15 jaar nog steeds zeggen: ik ga daar graag heen. Voor mij is, door de combinatie van romantische, landschappelijke elementen met moderne artefacten, Park Meerland met recht een park van de 21e eeuw.’ ←

Credits Meerhoven / Park Meerland

Masterplan Meerhoven

Opdrachtgever Gemeente Eindhoven

Ontwerp Teun Koolhaas Associates (sinds 2003: Atelier Dutch), 1995-1996

Zandrijk Ontwerp Atelier Dutch (Freek Riem, Mirjam Koevoet) i.s.m. Buro Lubbers (Peter Lubbers), 1997

Grasrijk Ontwerp Atelier Dutch (Freek Riem) i.s.m. OKRA (Martin Knuyt), 1998

Bosrijk Ontwerp Karres & Brands (Bart Brands, Sylvia Karres, Lieneke van Campen, Mirjam Segeren)
i.s.m. Architectenwerkgroep (tegenwoordig DAT), 2001-2004

Waterrijk Ontwerp Studio Herman Herzberger (Patrik Fransen, Herman Herzberger) i.s.m. Juurlink [+] Geluk, 2004

Meerrijk Ontwerp VHP (Leontien Wiehink), 2001-2007

Flight Forum/Park Forum Ontwerp MRVDV, 1999-2004

Park Meerland

Opdrachtgever Gemeente Eindhoven

Ontwerp Atelier Dutch (Hubert de Boer, Boto van der Meulen, Wim van der post), 2000-2007

Website www.atelierdutch.nl

14 Bruggen en een steiger

Ontwerp DaF-Architecten

Website www.daf-architecten.nl

Oplevering 2010-2012

Aannemer Ippel / Hillebrand

Constructeur ABT-west, Velp

Management MvM projectmanagement, 's-Hertogenbosch

Gemaal en vleermuisgrot

Ontwerp Van Helmond | Zuidam Architecten, Eindhoven

Website www.vanhelmondzuidam.nl

Oplevering 2010

Aannemer Van Beers, Hoogeloon

gemeente Eindhoven

Sponsors Architectuurcentrum Eindhoven

Architecten en-en – Eindhoven
AM wonen bv – Eindhoven
Amvest – Amsterdam
awg architecten – Antwerpen
BAM Utiliteitsbouw bv – regio Eindhoven
Bloom vastgoedontwikkeling – Eindhoven
Boag Advies en management – Eindhoven
Desque Interieurconcepten – Eindhoven
Deerns – Eindhoven
COB-WEB advies – Eindhoven
De Bever Architecten – Eindhoven
diederendirrix – Eindhoven
Deerns – Eindhoven
Goedhart repro – Helmond
Grontmij – Eindhoven
Houben en van Mierlo – Eindhoven
Hurks vastgoedontwikkeling – Eindhoven
Inbo Eindhoven – Eindhoven
Kalliste Woningbouwontwikkeling bv – Eindhoven
KdV architectuur – Eindhoven
Kooy Bakstenencentrum bv – Eindhoven

Kovos architecten – Eindhoven
Laméco – Eindhoven
Linssen en van Asseldonk – Eindhoven
Mansveld Projecten & Services bv – Eindhoven
Marx & Steketee architecten bv – Eindhoven
Okko Project – Eindhoven
RO Groep – Eindhoven
Rooymans Van Boxtel Bouw Management bv – Eindhoven
Saint Gobain Weber Beamix – Eindhoven
Spierings en Swart architectuur – Eindhoven
Studio M10 – Eindhoven
Trudo – Eindhoven
UArchitects – Eindhoven
Van Aken Architecten – Eindhoven
Van Helmond – Zuidam Architecten – Eindhoven
Van Straten Bouw en Vastgoed bv – Eindhoven
Van Wylick Architecten – Eindhoven
Vesteda Groep bv – Eindhoven
Weebers vastgoed advocaten – Eindhoven
Woonbedrijf – Eindhoven
Wooninc. – Eindhoven